

УДК

СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

М. Виклюк

Європейський університет, Львівська філія

Розглянуто основний зміст та значення регулювання інноваційної діяльності підприємств в умовах формування ринкової економіки; показано роль держави в організації інноваційної діяльності підприємств; висвітлено проблеми регулювання інноваційної діяльності підприємств в Україні, що стримують інноваційний розвиток вітчизняних підприємств та подано рекомендації щодо удосконалення системи регулювання інноваційних процесів в Україні.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, регулювання інноваційної діяльності, інноваційна політика.

Постановка проблеми. Сучасний етап становлення ринкової економіки в Україні потребує створення ефективної системи управління інноваційними процесами, яким належить визначальна роль в формуванні економіки держави взагалі, та промислового сектора, зокрема.

Сьогодні, коли економічна нестабільність захопила практично усі сфери діяльності країни, що підсилюється неефективним розвитком науки та інноваційних процесів, особливої актуальності набуває питання розробки якісно нових методів, підходів та напрямів регулювання інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.

У зв'язку із цим виникає потреба побудови ефективної системи регулювання інноваційної діяльності, що повинна базуватися на визначенні пріоритетної економічної мети, яка б сприяла формуванню конкурентного ринкового механізму господарювання й відображала національні інтереси.

Аналіз останніх досліджень. Усвідомлення важливості регулювання інноваційної діяльності підприємств стало поштовхом до її активного дослідження багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями. Серед вітчизняних науковців слід відзначити праці А. Гальчинського, В. Гейця, Л. Федулової, О. Лапко, М. Пашути, В. Александрова, П. Микитюка, Н. Краснокутської, М. Йохна, В. Стадник, М.Крупки, О. Волкова, М. Денисенка, А. Павленка, Н. Гончарова, І. Карпуня, М. Хом'яка, С. Ілляшенка, Л. Антонюка, А. Поручника, В. Савчука, М. Долішнього тощо. Світовий досвід регулювання та управління інноваційною діяльністю висвітлено у працях П. Афанасьєва, Л. Берлявського, А. Богороша, С. Губенка, Радченка, І. Балабанова, П. Завліна, Ю. Морозова, Й. Шумпетера, Б.Санто, Б. Твіста, Л.Мінделі та ін.

Праці, присвячені цій тематиці, є різносторонніми. Однак, важливо погодитись із думкою вчених [1-7] про те, що державне регулювання інноваційної діяльності слід розробляти, формувати і впроваджувати з урахуванням інтересів та особливостей макро- та мікрорівня.

Незважаючи на достатньо велику кількість досліджень, у вітчизняній економічній літературі, в основному, переважають праці, присвячені удосконаленню або поліпшенню окремих складових регулювання інноваційної діяльності або інноваційної політики. Однак, залишається недостатньо вивченою проблема практичного впровадження ефективного регулювання інноваційних процесів та реалізації державної інноваційної політики на різних ієрархічних рівнях управління.

Постановка цілей

Метою статті є дослідження суті та значення регулювання інноваційної діяльності підприємств та удосконалення поняття «регулювання інноваційної діяльності» з урахуванням інтересів та особливостей макро- та мікрорівня.

Виклад основного матеріалу

Жодна економіка не функціонує ефективно, якщо в основу її існування не закладено ринковий механізм господарювання суб'єктів підприємництва [8, с.71]. Однак орієнтація економіки держави на суто ринкові механізми розвитку та подолання кризових явищ, як свідчить світовий досвід, є безперспективна. В країнах Західної Європи державне втручання в інноваційну сферу стало нормою і його методи постійно вдосконалюються. Основною метою такого втручання є забезпечення сталого економічного розвитку, підтримка низького рівня інфляції, високої інноваційної активності й зайнятості. [5, с. 100]. А тому державні методи регулювання повинні поєднуватися з ринковими механізмами.

Вирішення проблем інноваційного зростання української економіки можливе лише за умови проведення науково обґрунтованої державної інноваційної політики, яка б базувалася на створенні державою відповідних умов, зокрема: прийняття комплексу нормативно-правових актів, які регулюють інноваційну діяльність; реалізації заходів щодо усунення суперечностей у правових актах; запровадження механізму гарантування дотримання законодавчих положень органами виконавчої влади; створення інноваційної інфраструктури; налагодження спільного інформаційного простору між науковцями, підприємцями та інвесторами; створення науково обґрунтованої інноваційної політики адміністрацій регіонів, великих міст і муніципальних об'єднань та умов, які б забезпечували створення у великих організаціях функціонування науково-технічних комплексів; визначення пріоритетів та концептуальних засад інноваційного розвитку країни тощо.

Як засвідчують проведені дослідження об'єктивними причинами регулювання інноваційної діяльності в сучасних умовах розвитку економіки України, є:

- необхідність побудови високо конкурентної економіки, яка б базувалася на інноваційному та науково-технічному розвитку та сприяла виходу вітчизняних підприємств на світові ринки;
- розбудова інноваційної економіки має ґрунтуватися на узгодженості інтересів держави та суспільства: провадження інновацій має забезпечувати не лише комерційний, а й соціальний ефекти;

- фінансове забезпечення інноваційних програм шляхом проведення державою ефективною інноваційною політики (витрати на інновації не менше 3 % від загального ВВП);
- стимулювання вітчизняних підприємств до активізації інноваційної діяльності, шляхом використання ефективних методів, інструментів та засобів інноваційної політики;
- створення державою належної інфраструктури для здійснення інноваційної діяльності вітчизняними підприємствами тощо.

Теоретичною основою регулювання інноваційної діяльності є система державного регулювання інноваційних процесів. Проте, слід зазначити, що засади регулювання інноваційної діяльності лежать в основі не лише державного управління економічними процесами, а й в основі управління інноваційними процесами підприємства в цілому. Таким чином, на нашу думку, розв'язання проблеми регулювання інноваційної діяльності підприємств слід розглядати, як на макrorівні, так і на мікрорівні, в їх взаємній узгодженості.

На макrorівні суть регулювання інноваційної діяльності полягає в тому, що основним суб'єктом, який здійснює регулювання виступає держава, а на мікрорівні – саме підприємство. Важливо зазначити, що механізм державного регулювання підсилює і сприяє ефективності дії механізму регулювання інноваційної діяльності на рівні підприємства, так як перший містить визначальні умови для другого.

Під державним регулюванням інноваційної діяльності розуміють цілеспрямований вплив органів державного управління на економічні інтереси інститутів інноваційної сфери [9, с. 391]. Тому основним завдання державних органів є визначення мети інноваційної політики, основних принципів її здійснення, а також механізму реалізації [2, с. 92]. Відповідно, інноваційна політика має бути спрямована на визначення пріоритетів і концептуальних засад інноваційного розвитку країни, формування нормативно-правової бази щодо відносин між державними інституціями та інноваційно-активними суб'єктами підприємницької діяльності, використання прямих і опосередкованих методів регулювання інноваційної діяльності з метою її активізації, формування і розвитку відповідної інфраструктури [1, с.305], створення сприятливого економічного клімату для здійснення інноваційних процесів.

Проте, слід зазначити, що єдиної думки щодо необхідності втручання держави в систему ринкових механізмів не існує.

Ряд українських науковців вважають, що стимулювання та підтримка інноваційних процесів має здійснюватись виключно опосередковано, тобто шляхом створення загальних сприятливих умов для розвитку конкурентного середовища у сфері виробництва, проведення наукових досліджень і розробок. Держава має лише сформулювати механізм саморегуляції інноваційної діяльності, а все інше визначатиметься характером ринкових відносин [10, с.160].

У той же час багато вчених і фахівців-практиків відзначають прямі порушення функціонування ринкового механізму, що формується в результаті дії зовнішніх чинників. Звідси випливає, що тільки ринкові регулятори не здатні вирішити багатьох з існуючих економічних проблем, а тому пряме регулювання ринкових процесів необхідне, тим більше щодо забезпечення тривалого виживання і розвитку підприємницьких структур [4, с.27].

Відстоюючи точку зору щодо важливості державного регулювання інноваційної діяльності, представники українських підприємств дотримуються думки про те, що для запобігання негативному впливу з боку держави потрібно на законодавчому рівні чітко визначити повноваження та межі її координуючого втручання в економічні процеси, а також окреслити сферу діяльності, в якій ринок визначає «що сьогодні буде купуватися, що буде пріоритетом» [10, с.160-161].

Однак, слід відзначити, що сьогодні колосальний науковий багаж досліджень і життєвий досвід свідчить про те, що за допомогою умілого і гнучкого державного регулювання всі великі країни світу і більшість тих, що розвиваються, визначають напрями розвитку економіки на всіх рівнях: від країни в цілому до первинної ланки – підприємства, об'єднання і, зрозуміло, до форм і методів підприємницької діяльності [11, с. 33].

Рис.1. Особливості регулювання інноваційної діяльності на основі ринкового і державного механізмів [11, с. 143]

Ринкові механізми та державне регулювання по-різному впливають на науково-технічний та інноваційний розвиток (рис. 1) [12, с.143] в залежності від типу економіки та ступеня її розвитку. У зв'язку із цим виникають певні протиріччя щодо механізму державного регулювання інноваційної діяльності. Разом з тим ринковий та державний механізм завжди діють паралельно і

доповнюють один одного у відповідності до обраної концепції розвитку національної економіки.

Тому, перехід до ринкових відносин, по-перше, має супроводжуватися реформуванням і певною адаптацією існуючих економічних механізмів до нових умов господарювання, по-друге, формуванням на їхній базі нових механізмів, що ефективно діють в умовах ринкової економіки.

Механізм державного регулювання, зокрема проблеми стимулювання інноваційної діяльності вітчизняних підприємств детально досліджувала О.О. Лапко. В основі її дослідження покладено проблеми стимулювання інноваційної діяльності вітчизняних підприємств. Заслугує уваги твердження автора [2, с.92-93], що «державна визначає пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності та обирає основні шляхи підтримки підприємств,а інноваційна політика повинна перш за все ґрунтуватися на пріоритетах загальної економічної політики і включати в себе: законодавче регулювання; систему стимулювання інноваційного підприємництва через податкову, амортизаційну та фінансово-кредитну політику; створення науково-технічної інфраструктури».

Мета державного регулювання інноваційної діяльності на кожному історичному етапі розвитку економіки залежить від багатьох обставин і насамперед від ступеня загального регулювання економіки.

Класичний набір цілей державного регулювання економіки в розвинутих країнах передбачає вісім фундаментальних складових [13, с.39]: економічне зростання, повна зайнятість, економічна ефективність, стабільний рівень цін, економічна свобода підприємництва і вибір виду діяльності, справедливий розподіл доходів, прибутків, економічна забезпеченість та збалансованість зовнішньоекономічних відносин.

Заходи, спрямовані на розвиток інноваційної діяльності, лежать в основі державної інноваційної політики, розробка якої є складним елементом державного регулювання сучасної економіки. Завдяки проведенню продуманої інноваційної політики можна досягти прискорення інноваційного процесу і, як наслідок, забезпечити нову якість економічного зростання [14, с. 237].

Однак сьогодні інноваційна та науково-технічна політика в Україні, як зазначає професор О.С. Власюк [15, с.102] є «несподіваною і неефективною. Як наслідок цього маємо технологічне відставання, зниження конкурентоспроможності економіки та нерозвиненість внутрішнього ринку високотехнологічної продукції». А тому для підвищення її ефективності, нею повинні виконуватись такі основні функції [16, с.58]: економічна – економія ресурсів в масштабах національної безпеки; соціальна – задоволення й ускладнення існуючих потреб, розширення круга і формування нових потреб; виробнича – впровадження нових технологій виробництва, організації управління.

Теоретичні аспекти дослідження регулювання економіки свідчать про те, що більшість дослідників розглядають інноваційну та науково-технічну політику у взаємозв'язку або їх ототожнюють. Необхідно погодитися із думкою [17, с. 101], що інноваційна політика є ширшим поняттям, ніж науково-технічна, яка традиційно пов'язана з вибором пріоритетів у науці та техніці. Інноваційна політика поєднує науку, техніку, підприємництво, економіку та управління; охоплює виробництво, банки, науково-технічні кадри. Логічним продовженням цього є думка Ковтуна О.І. [14, с.238], який стверджує, що «інноваційна політика

держави має на меті об'єднання (синтез) науково-технічної та інвестиційної політики».

Разом з тим, домінує і таке твердження, що державна інноваційна політика, як складова державної інвестиційної політики, розробляється на трьох рівнях – інноваційна політика на макрорівні економіки, регіональна інноваційна політика, політика сприяння інноваційній діяльності підприємства. Всі вказані рівні поєднані інструментами впливу на створення і комерціалізацію інновацій в загальну інноваційну систему, яка поступово створюється в Україні [18, с.16].

Отже, аналіз економічних аспектів поняття «державна інноваційна політика» виявляє широкий спектр підходів до його визначення (табл. 1).

Кожне з них відображає його призначення, функції, завдання та основний зміст, зокрема, як системи або процесу регулювання інноваційної діяльності підприємств для формування інноваційно-орієнтованої економіки, або як наукової системи методів інструментів та принципів організації інноваційних процесів, яка побудована на базі науково-технічного прогресу та впровадження і стимулювання його результатів у виробництво.

Узагальнюючи вище наведені трактування, вважаємо, що інноваційна політика держави – це система управління інноваційною діяльністю, в основі якої закладено сукупність принципів, методів та форм діяльності держави, спрямованих на створення належних умов для розвитку інноваційних процесів в економіці, стимулювання впровадження результатів інноваційної діяльності в науково-технічній та виробничій сферах.

Таблиця 1

Варіанти трактування поняття «державна інноваційна політика»*

№	Автор, джерело	Поняття «державна інноваційна політика»
1.	Н. Краснокутська [19]	комплекс принципів та взаємопідтримуючих економічних, правових, організаційних і соціальних методів планування, стимулювання, регулювання та контролю процесів інноваційної діяльності в науково-технічній та виробничій сфері.
2.	О. Ковтун [14, с.]	Комплекс економічних, організаційно-правових та інших заходів держави, спрямованих на впровадження результатів НТП у виробництво, стимулювання і підтримку інноваційних процесів в економіці.
3.	М. Йохна [1]	Сукупність форм і методів діяльності держави, спрямованих на створення взаємопов'язаних механізмів інституційного, ресурсного забезпечення підтримки та розвитку інноваційної діяльності, на формування мотиваційних факторів активізації інноваційних процесів
4.	І. Павленко, Н. Гончарові, Г. Швиданенко[17]	Сукупність науково-технічних, виробничих, управлінських, фінансово-збутових та інших заходів, пов'язаних з просуванням нової чи поліпшеної продукції на ринок збуту.
5.	О. Лапко [19]	Комплекс принципів та заходів щодо планування, розробки, стимулювання, регулювання і контролю процесів інноваційної діяльності в науково-технічній та виробничій сферах.
6.	І. Михасюк, Л. Швайка [20,	Відношення держави до використання інновацій для вирішення основних завдань соціально-економічного

	с.133]	розвитку. Вона проявляється в діяльності державних органів, владних структур всіх рівнів по визначенню, організаційно-управлінському та ресурсному забезпеченню досягнення цілей перетворення продуктів наукової та науково-технічної діяльності в інновації та переходу господарських систем на інноваційний шлях розвитку.
7.	Л.Федулова [9, с. 378]	Система цілеспрямованих заходів органів державної влади щодо забезпечення інноваційної структурної перебудови економіки.
8	М. Пашута, О. Шкільнюк [21, с. 76]	Державне управління процесом створення сприятливих умов для інноваційної діяльності, формування інноваційних ідей і проєктів, конструювання науково-дослідних зразків нововведень, їх освоєння і просування на ринок.
9.	І. Карпунь, М. Хом'як [22, с. 291]	Система цілеспрямованих заходів органів державної влади щодо забезпечення інноваційної структурної перебудови економіки

** розроблено на основі досліджень автора*

В основі формування інноваційної політики держави на усіх її рівнях лежить нормативно-правового регулювання, основним серед яких є Закон України «Про інноваційну діяльність» [23], згідно якого головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентноздатної продукції.

Ефективності державного управління можна досягти, якщо заходи впливу будуть порівнянними з власними цілями об'єкта регулювання й приведуть зрештою до реалізації певних управлінських рішень у процесі інноваційної діяльності [9, с. 391].

Створення сприятливих умов для розвитку інноваційних процесів – передусім турбота органів державної влади. Без таких умов неможливо досягти перелому у сфері інноваційної діяльності, зокрема в підвищенні конкурентоспроможності виробництва. Приклад США, Японії, Німеччини та інших країн, які домоглися значних економічних результатів, засвідчує, що саме сильна державна інноваційна політика забезпечує стійкий розвиток економіки [22, с.291].

В своїй праці В. Денисенко зазначає, що «одна з найбільших істотних цінностей влади складається з можливостей забезпечити досягнення добробуту в суспільстві за допомогою реалізації принципу соціальної справедливості... Сьогодні здійснення цього принципу для громадян розвинутих країн та й багатьох інших країн безпосередньо пов'язано з інноваційною економікою та економікою знань» [24, с.8].

Отже, забезпечення ефективності інноваційних процесів в Україні лежить в основі інноваційної політики владних структур, яка здійснюється на різних рівнях управління державою різними державними структурами – від Верховної ради України до органів виконавчої влади на місцях.

На основі проведеного дослідження нами сформовано перелік найбільш впливових владних структур та їх основні функції в сфері регулювання інноваційної діяльності (рис. 2).

Рис. 2. Функції основних державних органів влади у сфері регулювання інноваційної діяльності (розроблено на основі досліджень автора)

Виконання функцій органами влади потребує ефективної системи виконання завдань і цілей поставлених перед ними та наявності контролю за цим. А із цим реалізація функцій в повному обсязі в сфері регулювання інноваційної діяльності має забезпечити організаційна структура системи державного управління інноваційною діяльністю.

Незважаючи на широкий спектр досліджень в сфері удосконалення регулювання інноваційної діяльності, існують проблеми, які потребують кардинального вирішення. На підставі досліджень й аналізу літературних джерел і точок зору фахівців, а також досвіду практиків основними проблемами, що виникають при формуванні ефективної державної інноваційної політики України сьогодні є [18,25]:

низька сприятливість національної економіки до принципово нових технологій та продуктів, яка полягає в тому, що темпи і масштаби науково-технічного прогресу такі, що зміни в матеріальній базі виробництва і якості трудових ресурсів не встигають за ростом науково-технічних можливостей;

не зорієнтованість інноваційної політики держави на створення мотиваційних механізмів інноваційної діяльності;

відсутність цілісної системи державного управління інноваційною діяльністю, особливо, що стосується фінансування та стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності;

неналежне використання методів наукового планування та прогнозування на всіх рівнях управління інноваційними процесами та інноваційним розвитком (системного аналізу, прогнозування, оптимізації, програмно-цільових методів управління тощо);

невідповідність нормативно-правового регулювання інноваційної діяльності практичним діям реалізації інноваційної політики в державі;

неефективність адміністративно-організаційної структури управління науково-технічною, інвестиційною та інноваційною діяльністю;

недостатній рівень фінансового забезпечення реалізації державної науково-технічної та інноваційної політики;

неефективне використання наявних фінансових та інвестиційних ресурсів для реалізації державної науково-технічної, інвестиційної та інноваційної політики;

неналежний моніторинг результатів інноваційної діяльності з боку відповідних державних інститутів;

невідповідність корпоративної структури, яка формується в Україні, вимогам інноваційного розвитку, відторгнення наукового потенціалу з боку великого бізнесу;

повільне формування в Україні сучасного і масштабного ринку інноваційної продукції, інфраструктури інноваційної діяльності, сприятливого інноваційного клімату та споживчого попиту на інноваційні товари та послуги;

призупинення простого відтворення основних засобів, робочої сили, інноваційних технологій та їх оптимального використання як ресурсу на основі альтернативного прогнозування;

відсутність системи регулювання і контролю інноваційних процесів на рівні «державна – підприємство» тощо.

Зазначені вище проблеми виникають внаслідок того, що інноваційна політика нашої держави направлена на вирішення проблем науки, ефективного розвитку інноваційних процесів, інвестиційних процесів лише на макрорівні, а її результати

оцінюються узагальнено. Такий підхід призводить до того, що виникає неузгодженість між інноваційною політикою держави і підприємства, а в результаті й невідповідності їх цілей та принципів. Як результат, система регулювання інноваційної діяльності підприємства з боку держави діє не узгоджено з реальними можливостями та результатами інноваційної діяльності підприємства. Як наслідок – маємо низьку інноваційну активність вітчизняних підприємств, неготовність їх до впровадження та розробок інновацій, низький їх інноваційний потенціал тощо.

Надзвичайно важливим вирішенням цієї проблеми є побудова комплексної системи регулювання інноваційної діяльності держави та підприємства та узгодженості інноваційної політики держави з інноваційною політикою підприємства.

Якщо говорити про сучасні підходи до вирішення цих питань, то важливо відзначити працю О. Біловодської [6], яка одна з перших визначила теоретичні засади формування та реалізації державної інноваційної політики й її узгодження з інноваційною політикою підприємства. Схема заходів, запропонована автором, відображає формування та реалізацію державної інноваційної політики та засоби узгодження її з відповідною політикою підприємства. Як зазначає автор державна інноваційна політика має на меті формування в Україні таких умов діяльності господарюючих суб'єктів, за яких вони були б зацікавленими та спроможними розробляти й виготовляти нові види продукції, впроваджувати сучасні наукоємні екологічно чисті технології та розширювати на цій підставі свої ринки збуту... Продумана і цілеспрямована інноваційна політика держави позитивно впливає на ефективність відповідних процесів і загальну динаміку економічного розвитку [6, с. 2-4].

Вибір ефективного типу інноваційної політики сприяє високоефективній фінансово-господарській діяльності самого підприємства та здобуттю переваг нової продукції. Слід відзначити, що, вибір інноваційної політики підприємством у визначальній мірі залежить від загальнодержавної інноваційної політики. Оскільки, інноваційна політика передбачає об'єднання мети технічної політики й політики капіталовкладень держави і підприємства та спрямована на впровадження нових технологій і видів продукції [26, с.140].

Можливість ведення інноваційної політики підприємства залежить від того, яку політику обрано державою у сфері інновацій. Складність у виборі інноваційної політики підприємства полягає в тому, що не завжди засоби державної інноваційної політики можуть сприяти ефективності інноваційних процесів та формуванню її результативності. Тож слід врахувати те, що обрана інноваційна політика підприємства повинно враховувати особливості тієї галузі, до якої воно належить. Належність до певної галузі значною мірою впливає на можливості стратегічного вибору, обумовленого як рівнем конкурентоспроможності продукції на світовому ринку, так і конкурентними позиціями фірми на внутрішньому ринку [1, с.101]. Це, у свою чергу, передбачає формування такої інноваційної політики підприємства, яка орієнтована на самоокупність виробництва та самофінансування інновацій, тоді як державна інноваційна політика повинна створити лише передумови для забезпечення цих процесів на рівні підприємства та галузі. За недостатнього обґрунтування дій і заходів у сфері регулювання інноваційних процесів на усіх його рівнях руйнуються їх мотиваційні засади, гальмуючи соціально-економічний розвиток [1], знижується готовність до впровадження інновацій, і як результат низький розвиток економіки держави в цілому.

Виходячи із вище сказаного, слід визнати, що сучасний стан науки та виробництва вимагає комплексного підходу до регулювання інноваційної діяльності на усіх рівнях системи управління «держава – регіон – галузь – підприємство» (рис. 3).

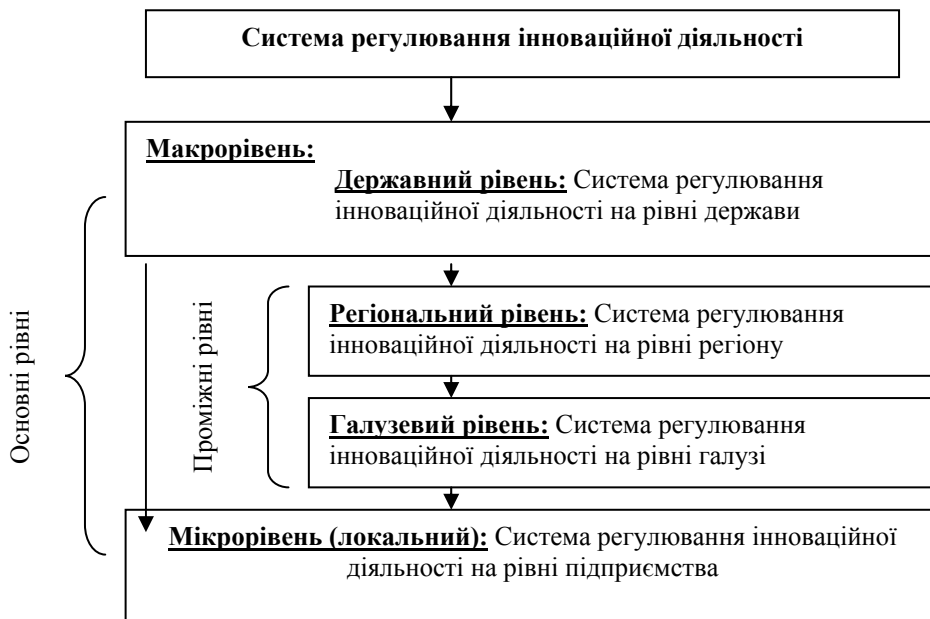

Рис.3. Система комплексного підходу до регулювання інноваційної діяльності (розроблено на основі досліджень автора)

Дана система складається із двох основних рівнів макро- і мікрорівня. Рівень держави, регіону та галузі представляють макрорівень регулювання інноваційної діяльності, а рівень підприємства (локальний) – мікрорівень.

Узагальнюючи вище сказане, вважаємо за необхідне сформувати власне визначення суті регулювання інноваційної діяльності. Отже, під регулюванням інноваційної діяльності слід розуміти – систему управління з боку державних, регіональних органів влади щодо формування сукупності принципів, норм, цілей та заходів у сфері інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, сприяння розвитку їх конкурентоспроможності, здатності та готовності до інноваційної діяльності, і як результат формування ефективної галузевої структури національної економіки.

Висновки. Отже, процес регулювання інноваційної діяльності повинен враховувати думку всіх прямо чи опосередковано заінтересованих структур в розвитку інновацій та створити умови для узгодженості прийнятих заходів щодо стимулювання інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, як на державному, регіональному, галузевому рівні, так і на локальному рівнях.

Такий механізм побудови системи регулювання інноваційної діяльності призведе до ефективного стимулювання суб'єктів господарювання до розробки і впровадження інновацій та визначить основні пріоритетні напрями розвитку економіки на рівні держави, регіону і галузі.

Перспективи подальших досліджень

Подальші дослідження доцільно проводити в напрямку розробки ефективних методів та форм стимулювання інноваційних процесів в Україні на основі запровадження дієвої інноваційної політики держави та її узгодженості з інноваційною політикою вітчизняних підприємств.

1. Йохна М.П., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 400 с. (Альма-матер).
2. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання. – К.: ІЕП НАНУ, 1999. – 254 с.
3. Галиця І.О. Умови реалізації ефективної інноваційної політики // Фондовий ринок №39/2007. с. 28 – 29.
4. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми: ВТД «університетська книга»; К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. – 324 с.
5. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність: Навч. Пос. [для студ. Вищ. Навч. Зал.] / П.П. Микитюк, Б.Г. Сенів – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
6. Біловодська О.А. Теоретичні засади формування та реалізації державної інноваційної політики й її узгодження з інноваційною політикою підприємства. // Проблеми науки . -№11 – 2007. с. 2-7.
7. Долішній М., Бойко Є., Іщук С. Організаційно-економічні напрями активізації інноваційної діяльності в Україні: регіональні аспекти // Регіональна економіка. – 2004. - №1. – с.48-56.
8. Крикун В.Б., Сав'юк Л.М. Вдосконалення інноваційного механізму управління національної економіки та корпоративного бізнес-середовища // Економічна наука. - №2/2006. с. 71 – 73.
9. Федулова Л.І. Інноваційна економіка: Підручник. – К.: Либідь, 2006. – 480 с.
10. Гаман М. Особливості державного управління у сфері інноваційної діяльності // Вісник Національної академії державного управління. - 2004. – № 4. – С. 158-165.
11. Луцька Н.І. Регулювання інноваційної діяльності державою // Фондовий ринок . - №43. – 2007. с. 32-34.
12. Дідівська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки: Навч. Посіб. – 3-тє вид., випр. – К.: Знання-Прес, 2003. – 214 с. - (Вища освіта ХНІ століття).
13. Інноваційний розвиток промисловості України / О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін; під ред.. проф.. О , І. Волкова, проф.. М.П. Денисенка. – К.: КНТ, 2006. – 648 с.
14. Ковтун О.І. Державне регулювання економіки: Навч. посібник. – Львів: «Новий Світ 2000», 2006, - 432 с.
15. Власюк О.С. Інноваційна стратегія українських реформ: стан та пріоритети // Стратегічні пріоритети. – 2007. - №1(2). С. 102-105.
16. Сотнічук О.С. Регулювання інноваційного розвитку економічних систем // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008 . - №9 (88). С. 56-61.
17. Економіка та організація інноваційної діяльності: Навч.-метод. Посібник для самост. вивч. Диск. / І.А. Павленко, Н.П. Гончарові, Г. О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2002. – 150 с.
18. Філіні Г.І., М.Н. Кравченко. Проблеми інноваційного розвитку економіки України // Економіка та держава . – 2007. - №5. с. 16-19.
19. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 504 с.
20. Михасюк І.Р. Швайка Л.А. Державне регулювання економіки: Підручник. – Львів: «Магнолія плюс»; видавець СПД ФО «В. М. Піча», 2006. – 220 с.

21. Пашута М.Т., Шкільнюк О.М. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 118 с.
22. Карпунь І.Н., Хом'як М.Є. Інноваційний розвиток суб'єктів господарювання: методологія формування, механізми реалізації: Монографія. – Львів: Львівський державний інститут новітніх технологій та управління імені В'ячеслава Чорновола, 2009. – 432 с.
23. Закон України «Про інноваційну діяльність» №40-ІУ від 4 липня 2002 р. // *Голос України*. – 2002, 9 серпня.
24. Денисюк В. Провідна та організаційна роль влади в інноваційному розвитку // *Інтелектуальна власність*. – 2004. - №9. с. 7-12.
25. Никифоров А.Є. Економічні інтереси як основа формування механізму державного управління інноваційною діяльністю // *Державне управління*. – 2007. - №12. с. 53-57.
26. Заболоцький Б.Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навч. Посібник. – Львів: Новий Світ – 2000, 2007. – 456 с.

**SYSTEM OF ADJUSTING OF INNOVATIVE ACTIVITY OF ENTERPRISES:
ESSENCE AND VALUE IS IN THE CONDITIONS OF FORMING OF MARKET
ECONOMY**

M. Vykliuk

Європейський університет, Львівська філія

The article reviews the basic meaning and significance of regulation of innovation activity in the conditions of market economy; the role of states in the innovation of enterprises; the problems of regulation of innovation activity in Ukraine, which hinder the development of innovative domestic enterprises; there were recommendations to improve the regulatory system of innovation processes in Ukraine

Key words: innovation, innovation, regulatory innovation, innovation policy.

**СИСТЕМА РЕГУЛЯЦИИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПРЕДПРИЯТИЙ: СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ В УСЛОВИЯХ
ФОРМИРОВАНИЯ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ**

М.І. Виклюк

Європейський університет, Львівська філія

Рассмотрены основное содержание и значение регулирования инновационной деятельности предприятий в условиях формирования рыночной экономики; показана роль государства в организации инновационной деятельности предприятий; освещены проблемы регулирования инновационной деятельности предприятий в Украине, сдерживающих инновационное развитие отечественных предприятий и даны рекомендации по усовершенствованию системы регулирования инновационных процессов в Украине .

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, регулирования инновационной деятельности, инновационная политика.